

Семенюк Дарія – студентка II курсу Педагогічного інституту СНУ імені Лесі Українки

Мудрик А.Б. – кандидат психологічних наук, доцент

ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВІ ЯКОСТІ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ УСПІШНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах кардинальних змін соціально економічних відносин та інтеграції України до загально європейського освітнього простору фахова освіта спрямовується на забезпечення професійно творчої самореалізації особистості, зростання соціальної значущості у престижності знань, формування інтелектуального потенціалу нації як найвищої цінності суспільства. Тому сьогодні сучасне суспільство потребує не вузьких спеціалістів – носіїв окремих виробничих функцій, а всебічно розвинених соціально активних особистостей, які мають фундаментальну наукову освіту, багату внутрішню культуру.

Центром нашого дослідження стали вчителі тому, що не дивлячись на те, що для будь-якого кваліфікованого спеціаліста необхідні глибокі знання, для педагогічної діяльності вчителя особливо важливі професійно значущі особистісні якості. Не залишає сумнівів те, що успішність професійної підготовки у вузі залежить від професійно значущих особистісних якостей, а недостатній їх розвиток є причиною недостатньої професійної успішності. Адже особистісні якості, дозволяють передбачати характер взаємодії між особистістю і педагогічною професією.

Професійно-важливі якості учителя досліджували такі вчені, як І.М. Берман, В.А. Бухбіндер, В.С. Коростильов, С.Ф. Шатілов, В.Ю. Гнаткевич, Ю.І. Пассов, Г.О. Китайгородська, О.Б. Тарнопольський, Е.В. Мірошніченко, І.В. Борщовецька, В.А. Адольф, Е.Ф. Зеєр, І.А. Зязюн, Н.В. Кузьміна, Л.М. Мітіна та інші.

Мета статті – теоретично обґрунтувати і емпірично дослідити професійно важливі якості як чинник професійної успішності вчителя. Завдання статті – вивчити стан досліджуваної проблеми шляхом аналізу літератури, емпірично дослідити професійно важливі якості вчителів та розробити практичні рекомендації для покращення професійних якостей педагогів, що сприятиме подальшій професійній успішності.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Особистість кожної людини є складним психофізіологічним і соціальним утворенням. Чим складніша професійна діяльність, якою займається людина, тим складнішою буде її особистість. Тому розглядати особистість педагога необхідно з різних

сторін, у всій різноманітності проявів, станів і особливостей. Це вимагає значних затрат часу і пов'язано як із спостереженням за професійною діяльністю вчителя, його спілкуванням з колегами та учнями, так і з вивченням, дослідженням та аналізом окремих аспектів його праці.

З метою дослідження самооцінки рівня професійної компетентності нами було використано методику В.О. Карпова. У дослідженні взяло участь 10 вчителів середньої школи. Аналіз отриманих результатів дослідження за вищевказаною методикою представляємо на рис. 1.

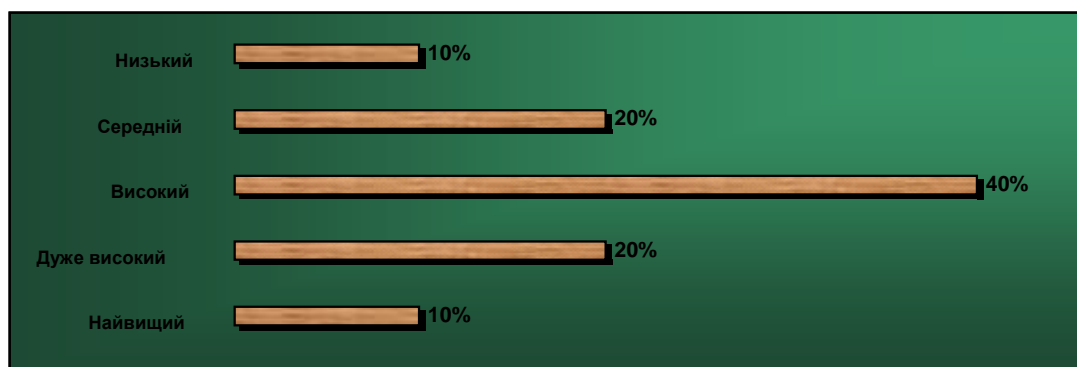

Рис. 1. Рівні професійної компетентності

Найвищим рівнем оцінили себе 10 % вчителів, стверджуючи що постійно прагнуть до саморозвитку і творчості та реалізують свої прагнення.

Дуже високим рівень – 20% вчителів, оскільки вони проявляють творчість у пошуку і знаходженні об'єктивно нових задач, методів, способів, прийомів, форм, засобів навчання і виховання.

Високий рівень обрали найбільше вчителів (40%). Вони стверджують що, досконало володіють розробленими раніше методозробками, роблячи для себе «відкриття».

20 % оцінили свої професійні вміння та якості середнім рівнем, підкресливши, що володіють вміннями в загальному вигляді, приблизно, невпевнено.

10 % вчитель не володіє необхідними вміннями і відчуває труднощі.

Дуже низький та найнижчий рівень ніким не було обрано.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що кожен учитель прагне правильно оцінити і вчасно відкоригувати свою діяльність. Тому він здійснює аналіз помилок, похибок і педагогічних знахідок, узагальнює свій досвід, складає і реалізує план свого професійного розвитку. Особливість цих дій - спрямованість на самого себе, вивчення рівня своєї педагогічної майстерності через аналіз процесуальної і результативної сторін діяльності.

Нам здається доречним, що для покращення професійної успішності вчителя, яка сприятиме його успішності потрібні такі кроки: проведення тренінгів, які попереджали б професійному вигорянню педагога; курси для вчителів; обмін передовим педагогічним досвідом; об'єднані творчі групи; психолого-педагогічні семінари; випуск власних журналів, публікацій та книг та самоосвіта.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вчителю потрібно розвивати прагнення і потребу, усвідомлювати свою особистість та професійну компетентність, місце і призначення в шкільному органі дій, що розвивається, бути здатним на особисту вільну думку, творчу діяльність таким чином, щоб його індивідуальна професійна сутність стала однією з найважливіших його цінностей. Кожен учитель повинен поглянути на себе, як на особистість, поглянути критично, оцінити своє «Я» реальне, порівняти його з «Я» ідеальним.

Список використаних джерел:

1. Батаршев А.В. Диагностика профессионально важных качеств / А. Батаршев, И. Алексеева, Е.Майорова. – СПб.: Питер, 2007. – 192 с.
2. Єрмола А.М. Експертиза освітньої діяльності шкіл / А.М. Єрмола // Освіта і управління. - 2005. - №1. – С. 67 - 78.
3. Кучеренко Є. В. Проблема взаємозв'язку суб'єктивної та об'єктивної успішності вчителя / Є. В. Кучеренко / Успішність особистості: потенціал та обмеження : Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції / За редакцією М.Л. Смульсон, Л.М. Зінченко. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – С. 149 – 151.
4. Підласий І., Трипольська С. Формування професійного потенціалу як мета підготовки вчителя / І. Підласий, С. Трипольська // Рідна школа. - 2008. - №1. - С. 3 - 8.